

Mariusz Baranowski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Sławomir Czapnik

Uniwersytet Opolski

Przedmowa

Oddając w ręce Czytelniczek i Czytelników drugi numer „Studiów Krytycznych/Critical Studies” chcielibyśmy przypomnieć powszechnie znaną konstatację Izaaka Newtona z 1675 roku, że w swej pracy naukowej nieustannie stoimy na barkach gigantów. Poza sporem pozostaje, że jednym z nich jest Zygmunt Bauman, którego bez przesady można określić mianem jednego z najważniejszych żyjących intelektualistów. Rozmowa z nim dowodzi – jeśli ktokolwiek mógłby w to wątpić – że w dziesiątej (sic!) dekadzie swego życia pozostaje on wciąż uważnym i wnikliwym obserwatorem świata, czego dowodzą opublikowane przezeń w 2016 roku książki [Bauman, Jacobsen, Tester 2016; Bauman 2016]. Baumanowska kategoria płynnej nowoczesności doczekała się już monografii w języku polskim [Czapnik, Kuształ 2015], ale wciąż może stanowić inspirację do pogłębionych studiów świata społecznego. Udało nam się również pozyskać teksty trzech znakomitych członków naszej Rady Naukowej (w kolejności alfabetycznej): Tony'ego Blackshawa, Tadeusza Klementewicza i Jacka Tittenbruna. Każdy z nich może być wzorcem dla pokoleń nowych uczonych ze sfery humanistyki i nauk społecznych, a nade wszystko krytycznie nastawionych wobec rzeczywistości badaczek i badaczy.

Nasze czasopismo stawia sobie za cel budowanie mostów, a nie murów: mostów międzygeneracyjnych, łączących badaczy z różnych dziedzin nauki, pracujących w różnych ośrodkach akademickich. Ten numer w całej rozciągłości wypełnia powyższe zadanie, składają się nań bowiem teksty autorów reprezentujących politologię, socjologię, studia nad komunikowaniem i filozofię, pracujących lub uczących się w Opolu, Warszawie, Poznaniu, Szczecinie i – *last but not least* – Sheffield i Nikozji. W zasadzie każdy artykuł zasługiwałby na osobne omówienie, lecz – wedle redaktorów – bronią się one same, nie potrzebując dodatkowych rekomendacji. Chcielibyśmy jednak zwrócić szczególną uwagę na blok czterech tekstów dotyczących amerykańskiej kultury

masowej. Od lat szerokie grono specjalistów od Stanów Zjednoczonych głosi zmierzch – a nawet upadek – amerykańskiej superpotęgi, która krótko po upadku ładu dwubiegunowego (zakończony implozją Związku Radzieckiego), zdawała się nie znać ograniczeń. Nie miejsce tu, aby rozważać tę tezę, lecz jedno można orzec w sposób nie budzący kontrowersji: amerykańska kultura popularna wciąż determinuje w skali globu *mainstream*. To Amerykańscy – a nie hinduscy, chińscy, rosyjscy czy jacykolwiek inni – superbohaterowie zaludniają wyobraźnię miliardów ludzi. Gracze w każdym zakątku świata uwielbiają amerykańskie gry wideo (komputerowe i na konsole), zaś amerykańskie seriale goszczą na ekranach telewizorów i komputerów od Pekinu przez Sydney po Berlin. To w Stanach Zjednoczonych rodzą się subkultury, które promieniują wokół.

Problematyka klas społecznych, a dokładniej tzw. klasy średniej została podjęta przez Jacka Tittenbruna, autora bardzo ważnej pozycji „*The Middle Class or You only live twice*”, wydanej w bieżącym roku. W swoim artykule poznański socjolog dokonał krytycznego przeglądu definicji, jakże powszechnie używanego, pojęcia „klasa średnia”. Powszechnie wcale nie oznacza w tym przypadku metodologicznie precyzyjnego ujęcia, co potwierdzają liczne przykłady prób dookreślenia tego terminu, na które Czytelniczka lub Czytelnik może się natknąć dokonując przeglądu literatury przedmiotu.

Wątek klas społecznych został podjęty również przez Tadeusza Klementewicza, który z kolei w ubiegłym roku wydał wyróżniającą się na naszej scenie naukowej pozycję „*Stawka większa niż rynek. U źródeł kapitalizmu bez granic*”. Artykuł politologa z Warszawy, który przekracza granice nauki o polityce, prezentuje wizję spojrzenia na tę dyscyplinę społeczną z dużo szerszej – niż standardowo przyjmowana – krytycznej perspektywy, uwzględniającej m.in. ekonomiczny punkt widzenia.

Oprócz wspomnianych artykułów Czytelniczki znajdą opracowania na temat kontrdemokracji, fenomenu Berniego Sandersa, problemów SLD, stylu przywództwa Jarosława Kaczyńskiego, problematyki wojny i wojskowości w marksizmie, jak również polityki lokalnej. Numer 2. zamykają recenzję „*Party Primaries in Comparative Perspective*” oraz „*Nagie życie ofiar wyzysku pracy i wojny*”.

Bibliografia

- Bauman Z. (2016). *Obcy u naszych drzwi*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bauman Z., Jacobsen M-H., Tester K. (2016). *Rozmowy o socjologii*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Czapnik S., Kuształ A. (red.) (2015). *Płynna nowoczesność. Analiza krytyczna*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.

- Klementewicz T. (2015). *Stawka większa niż rynek. U źródeł kapitalizmu bez granic*. Warszawa: Książka i Prasa.
- Tittenbrun J. (2016). *The Middle Class or You Only Live Twice*. Norderstedt: GRIN Verlag.